

n o v i n y p o t u l n é a k a d e m i e

Uši a Vítr

číslo 2

měsíčník

únor 2011

vydává občanské sdružení Proximus v nakladatelství VetuS Via, s podporou přátel a spřízněných duší

Sjednotit zemi, dům, člověka...

Libor Haulíček (1966), dnes už tak trochu legendární tvůrce mozaiek, brněnský konstruktér bizarních mozaikových soch, diskrétně živých exteriérů i interiérů, gaudióvský demiurgos tváře Skleněné louky.

Libore, máš za sebou spoustu realizací, interiérových i exteriérových, většina souvisí s bezprostředním bydlením, tedy s potřebou člověka žít v prostředí příjemném, vstřícném, zajímavém, zábavném, inspirujícím. V jakém stavu se dle Tvého soudu nachází vkus společnosti v této zemi a jak to souvisí s jeho ostatním životem?

To je velmi složitá otázka.

Mám to štěstí, že za mnou většinou chodí, z celkového spektra, ti citlivější zákazníci. Lidé, kteří jsou ochotni se obklopit železobetonem, umělou hmotou a toto doplnit keramickými dlaždicemi, kde to jde, za mnou často nechodí. Ty nějak odpuzují předem.

Vkus českých lidí je obecně na velmi špatné úrovni. Je to dáno nerozhledem, necitlivostí k sobě i okolí a celkovou neschopností odolávat komerčním tlakům ve stavebnictví a architektuře.

Od roku 1990 bylo v této zemi utráceno x bilionů korun za hypotéky a bydlení. Kromě zoufalých satelitů nejsou tyto peníze, až na pár výjimky, nikde vidět. Jsou utopeny v české podprůměrnosti, kterou tu Čechům a na Moravě vlastně milujeme.

Myslím, že velikými škůdci života (kromě některých právníků a ekonomů) jsou právě architekti, kteří se nechají koupit, protože „to je jejich práce“, stavět kde co, a zřehodilost bobatce (v našem případě spíš zřehodilka) si je většinou peněžní sumou podmaní. A přitom dělají něco, co je velmi často jen reflexí pokřivenosti tohoto „bobatce“ (většinou dnes už korporativního).

Libor Haulíček s věrným průvodcem – Edou, foto převzato ze stránek www.mazaiky.cz

Ty děláš věci citlivě a vytváříš v prostoru novou, zajímavější realitu. Stane se ti, že musíš nějakou zakázku odmítnout? Stalo se ti někdy, že nebyla možná sběra mezi Tvou představou díla, které bys mohl podepsat, a „násilím“ objednatelů?

Jak jsem již řekl, chodí za mnou ti citlivější investoři, a tak se mi nestává, že musím zakázku odmítnout. V prvé řadě je nutné

si uvědomit, v čem práce architekta spočívá: to je sjednotit zemi, dům, jenž pomáhá vytvořit, jeho okolí a člověka, který v něm bude žít. Ve zkratce řečeno, architekt je průvodcem investora vznikem něčeho tak živoucího a dobrodružného, jako je umění zasadit dům do prostoru a vdechnout mu život. Bohužel dnešní systém práce a vzdělávání ve velké většině nabízí lidem jen pyšný

Půdní vestauba na Třídě kpt. Jaroše v Brně, řešení dispozic a designu, 2007, foto z archivu L. H.

technokratický pohled na problematiku. Toto když podpoříš zhovadile rozbujelejším egem, nekonečnou touhou po prachách a necitem, tak ti to dá celis-tvý obrázek stavu české architektury a vlastně kvality života vůbec. Máme nebo měli jsme zde schopné a úžasné architektky. Jako zářný příklad světové architektonické práce uvedu Jana Kaplického. Všichni víme, jak v Čechách pochodil.

Ladislav Klíma, jeden z těch tajně slavných, ve svém „Rozhodnutí se k vznešenosti“ z roku 1922 píše: „Nastane brzo pro Čecha plnost času... Změněná ževní situace, dosažená – ne volnost, ale uvolnění okovů, zvýšení zodpovědnosti, – ve spojení s intelektuální zralostí na jedné straně, – rozvrat a hniloba, tma, rány, porážky, hanba, bída, zoufalství, brůza, hnus na straně druhé rozžehnou do dvacet let den, největší den českých dějin, – den sebeuzření, sebeznovuzrození, – rozhodnutí se pro VZNEŠENOST.“ Mnoho se událo od toho roku 1922, především strašlivé frustrace let 1938, 1948, 1968, v roce 1989 pak svoboda. K čemu? „Vznešenost“? Nepadáme naopak stále níže? K čemu se upírají Tvoje naděje?

Možná největší síla architektury je v tom, že je přesným odrazem politiky, módních trendů, umění, ducha doby a hlavně člověka, ve kterém se odehrává. Architektura totiž neumí lhát. Architektura je nahým svědkem toho, co jsme byli a toho, co jsme. Platí to i v případě, když mluvíme o architektuře tzv. malé, osobní, domácí.

Ještě k té „naději“, můžeš-li...

Jak to říci hezky... Ke společenství Čechů žádný vztah nemám. Jediné, co nás jako národ zdobí, je právě ta touha po průměrnosti, kombinovaná lakotou, závistí, korupcí a nezájmem. Je však jasné, že naděje umírá jako poslední.

Tvoje tvorba byla, aspoň pokud vím, vždy spojována s mozaikou, dokonce máš i svůj server mozaiky.cz. Jak došel ke svým oblíbeným materiálům a právě k tomuto způsobu interiérového i exteriérového budování? Mohl bys popsat svůj vztah k Antoniu Gaudímu? Hrál v tomto nějakou roli?

To platí jen částečně. Práce, které jsou mozaikové, jsou jen známější a viditelnější. Přesto mojí doménou je bydlení jako takové. Mozaika je pouze jeden z pracovních nástrojů nebo možností, jak uchopit prostor. Jsou místa, která po mozaice vyložene volají, a jsou prostory, které mozaiku nechťejí, nepotřebují. Můj vztah k Antoniu Gaudímu je samozřejmě velmi pozitivní. Velice si ho vážím, ale jako každého architekta, který je ochoten opustit průměr.

Samozřejmě, že mě Gaudí ovlivnil. Dlouho byl mým učitelem, ani ne v rovině řemesla, ale v rovině ducha a myšlení. Je fantastické, že to někdo dokáže desítky let po své smrti.

Na Tvých webových stránkách je možno sblédnout velmi příjemně působící zákoutí s francouzským oknem, obloženým Tvou mozaikou, domu Ivy Bittové. Jaký je Tvůj vztah k budbě? Má nějaké místo v Tvém životě?

Samozřejmě muziku miluji. Hlavně tu, která jde přímo ze srdce. Jelikož jsem Brňák, tak jsem logicky velkým fandou brněnské alternativy. Kapely jako Dunaj, Josef boys, Narajama zabírají veliké místo na mém hudebním nebi. Málokdy se mně stane, že žeru nějakého vzdáleného nebo zahraničního interpreta. Jsem zvyklý vnímat nejen muziku, ale celou kulturu prostřednictvím svých přátel a známých. V Brně je na kulturním poli opravdu mnoho vynikajících osobností, které dělají bez nadsázky světovou práci.

V tom s Tebou soubhlasím, je to ovšem vše drce-no jakousi provinční malostí, které právě tito lidé stojí v opozici. Tak to asi bylo vždy. Vždy bylo nutno jet do Prahy, Vídně, Paříže, aby byl člověk „vidět“. Frajeři ovšem na to kašlou, tak aspoň soudím já, střed je tam, kde jsme my. Za nikoho jiného nezpovídáme. Rozlišoval se dřív provincialismus od regionalismu (dnes je to jedno), provincialismus jako něco maloměstského, malodušného a omezeného, regionalismus jako něco velkodušného, s cestou otevřenou k heroismu. „Duch provincialismu spíše napodobuje a opíčí se po druhém, duch regionalismu hledá, sonduje a snaží se proniknout do blouby ke kořenům vlastní bytosti,“ píše Šalda. Měls někdy nějaký vztah k emigraci? Co Tě zde drží, resp. před rokem 1989 drželo?

Zahlcuješ mě příšerné hlubokými otázkami. No, zkusím z toho nějak vybruslit.

Tady v Čechách a na Moravě, abych někoho neurazil, je bohužel cítit chronický nedostatek ducha, pramenící z téměř absolutní absence svobodné a neinstitutionalizované víry v Boha. Bez svobodného ducha není možné tuto provinční malost jakkoliv oslabit, či dokonce porazit. Tak se dostáváme k otázce emigrace. V současném zparchantěle globalizovaném světě emigrace, jak ji známe z dob komunistické minulosti, samozřejmě neexistuje. Tento nový, podobně násilný režim, nám dovolu-je pouze emigraci vnitřní. Útěk do sebe, do svého vnitřního světa.

Navenek se tuto šlamastiku snažím řešit mírnou a otevřenou občanskou neposlušností. Co mě tu drželo a drží?

Z mých předešlých odpovědí to asi nebude dost patrné, ale mám rád tuto zemi a její osud mi leží na srdci.

Máš nějaký vztah k tzv. lidové architektuře? Jurkovič? někdo jiný? selský barok? slovácká žudra? Tvůj vztah k historii? Rodin má kdesi krásnou větu o tom, že by chtěl, „aby minulost opět navazovala na přítomnost“...

Srdce mi zaplesá, když uvidím nějakou starou, zachovalou vesnici. Když se na takový organismus podíváš z dálky, vidíš, jak krásně žije s krajinou a zemí, jak ji úžasne kultivuje a vyzdvihuje, jak je živoucí. Takové rovnováhy naši předkové dosáhli bez technologií, inženýringu, urbanismu, plánování a jiných sraček, kterým říkáme pokrok.

Máš jistě rád přírodu, krajinu, flóru i faunu (jak usuzuju podle řeči, mozaiek i Tvého psa), ale žiješ ve městě. Můžeš krátce vyjádřit svou osobní charakteristiku právě Brna? Haha, srandovní otázka. Zkrátka, Brno je zlatá loď plná hlupáků, kteří se ji snaží potopit.

Rozhovor prostřednictvím elektronické pošty, ve dnech 7. a 8. 2. 2011, otázky jef

Dílna

Jan Koblasa (1932), jeden z velkých frajerů současného umění, samozřejmě u nás na okraji zájmu, člověk znamenitě vládnoucí slovem, myšlenkou, tvořící v charakterové důslednosti, s moudrým nadhledem.

Umění je jeden z pokusů...

umění – je jeden z pokusů ozřejmit tento svět – umělec – svými cestami hledá jeho počátek konec a smysl člověka v tomto jediném a daném světě snaží se svými prostředky a svými schopnostmi zjevnout to co o tom všem ví to co pochopuje a to co tuší – výtvarný umělec se pokouší – ze zvoleného materiálu – svou technikou – v jemu vlastní a toho vlastní jedinečné řeči – o vyjádření oslovující přímo smysly člověka – pokouší se působit na jeho emoce a jeho vědomí a nevědomí (...) tvorba sama chce nejenom pochopit strukturu myšlení světa – nechce ji jenom imitovat – napodobovat stvořené – touží na základě znalosti vědomosti a intuice tvořit – anebo přinejmenším spolupřít – se vši odpovědnou nezodpovědností a velkorysou fantazií prativorce – v mezích trvání lidského života – umělec – výtvarný umělec – (hovořím především o této profesi – třebaže zákony všech druhů umění jsou podobné) je dnes jako dříve ve svém snažení svobodný – potud pokud zná a respektuje zákony vytvořené po staletí a tisíciletí jeho předchůdci – odvozené ze zákonitostí jimiž je v řádu udržovaná příroda země vesmír – pokud si je vědom že je článkem řetězení – závazně navazujícím na minulé s otevřeností k dalšímu a že chápe odpovědnost své povinnosti – umění je výtvozem člověka – proto v sobě nese všechny jeho touhy – jeho poznání

– víru i bloudění – omyly i zmatení – od prvních vrypů do kamene či kosti – chtěl člověk dát znamení – zprávu – „zde jsem! takhle svůj svět chápu!“ – chtěl dát zprávu všem – předkům – budoucím – i všemohoucímu – chtěl ozvláštnit sebe – své tělo i své okolí – chtěl se oznámit – a skrze sebe celý kosmos – pochopoval tvrdost země – průzračnost vody – sílu větru – pohyby oblohy – hřejivost slunce – chlad hvězd – žhnutí blesku a zář ohně – světlo – tmu – den – noc – čas i trvání – chtěl pochopit i neuchopitelné a nepochopitelné – (...) vidím totiž velké nebezpečí – které v sobě nese duch tohoto času – skoro bych raději chtěl říci zloduch – člověk zalíbený do sebe sama – do svých pokusů o napodobení povrchu věci a jejích struktur – se – zdá se – dopouští smrtícího omylu – nasazuje všechnu svou energii a úsilí na prohlubování propasti mezi světem iluze o poznání tohoto světa pomocí jím propočítaných informací – navíc věří v samospasitelnost strojů a mechanismů jím samým vymyšlených – domnívá se že jím zdařile i méně zdařile zhotovené objekty nahrazují ve své omezenosti nekonečnou variabilitu a dokonalost přírody – přemírou zprostředkovaných dílčích zpráv které se nesnaží a ani nemůže ověřit – leda snad jimi samými – zahučuje schopnost přímého vnímání – tím ztrácí rovnováhu a orientaci – přestává: spoléhat se na elementární zkušenost vlastního praktického vnímání svého nejbližšího okolí – přestává používat

Jedounice, kostel sv. Petra a Paula, 1963

své smysly přímo – přestává jim důvěřovat – vlastně se o to ani nepokouší – stačí mu zprostředkovaná informace – virtuální předpracovaný dotek – nedostatečně vytižené smysly zapominají své funkce a degenerují – nastává zkrat mezi hmatatelným světem vlastním – jehož nedílnou součástí je i on sám – složený z jeho prvků – řídicí se danými nepřekročitelnými zákony a jen tak dávající v tu kterou chvíli smysl – (...) dnešní stav – kdy je víc než kdy třeba sloužit dnes pro zítra – jistit úchytky a kotvy – stavět báze – na cestě bez návratu – k nedostupnému – cíli – kdy je bezpodmínečně nutné určovat a sdělovat svou přesnou polohu – svůj a tím i všech a všeho přesný stav – je zapotřebí zjistit zaznamenat a zmapovat místa kterými procházíme – nebýt jen těmi kteří se nechají kamsi svádět kamsi vést – slepí pasažéři – ať cesta směřuje kamkoli – „hlavně že to jde bez námahy“ – (...)

*Jan Koblasa, Hamburg – Praha 2004
(kráceno, dle revue BOX 04/2004)*

Šmidrové..., J. K. s bombardónem, „žlutá šedesátá“

Sépiovou kostí

Mojmír Vrba (1962), básník jemného kreslení čínských básníků, hanácky k zemi a dřině manuální skloněný, loni v dubnu vystoupil v Potulné akademii, původně chemik, topič, štukatér, kuřák tabáku Zware...

v krajině uschlých bodláků
toulavý pes
se smečkou vlků
v kožichu

Barvy

pane bože
pomyslels
jak snadné
je najít
stopy krve
na sněhu

Krupobití

ledová srdce svržených andělů
tají v tvých dlaních

shrnul jsem je pod severní zed'
a po tři dny
chodili jsme se na ně dívat

a teď vím
nebyli souzeni

pro skrytá tajemství
svých srdcí

× × ×

má lásko
chvěješ se zimou

má něha
je zatoulaná ovečka

a kožešina
kterou tě přikrývám

potrhaná
od vlčích zubů

Slova

hlína kterou jsem
odvozil na zahradu

po dešti slehla
a zarostla kopřivami

ze země mdlé
střeží bolest

slova promnutá
mezi prsty

× × ×

čím větší
tím neviditelnější
tak jsi blízko

× × ×

složíš-li dvě půlky
vždycky přebývá

prebývá

to co schází

× × ×

vytrhl jsem si
jazyk

z boty

šlépěje němého

mě nevyzradí

× × ×

budeš se mi zdát
pokaždé
když se neprobudím

× × ×

to co ztratils
zůstane ztracené

a co nalezls

ti nikdy
nebude patřit

tak ti značí cestu

Epitaf

byla veselá
a kostnatá

a když k ní
uléhals

nemohl sis
vzpomenout

či
je to holka

Nouzový východ

po směru
šipek

otáčím
kovovým uzávěrem

× × ×

koule se nekutálí
kouli vlečeš

nebo
jak dětátko

vezmeš ji
do náruče

Posel

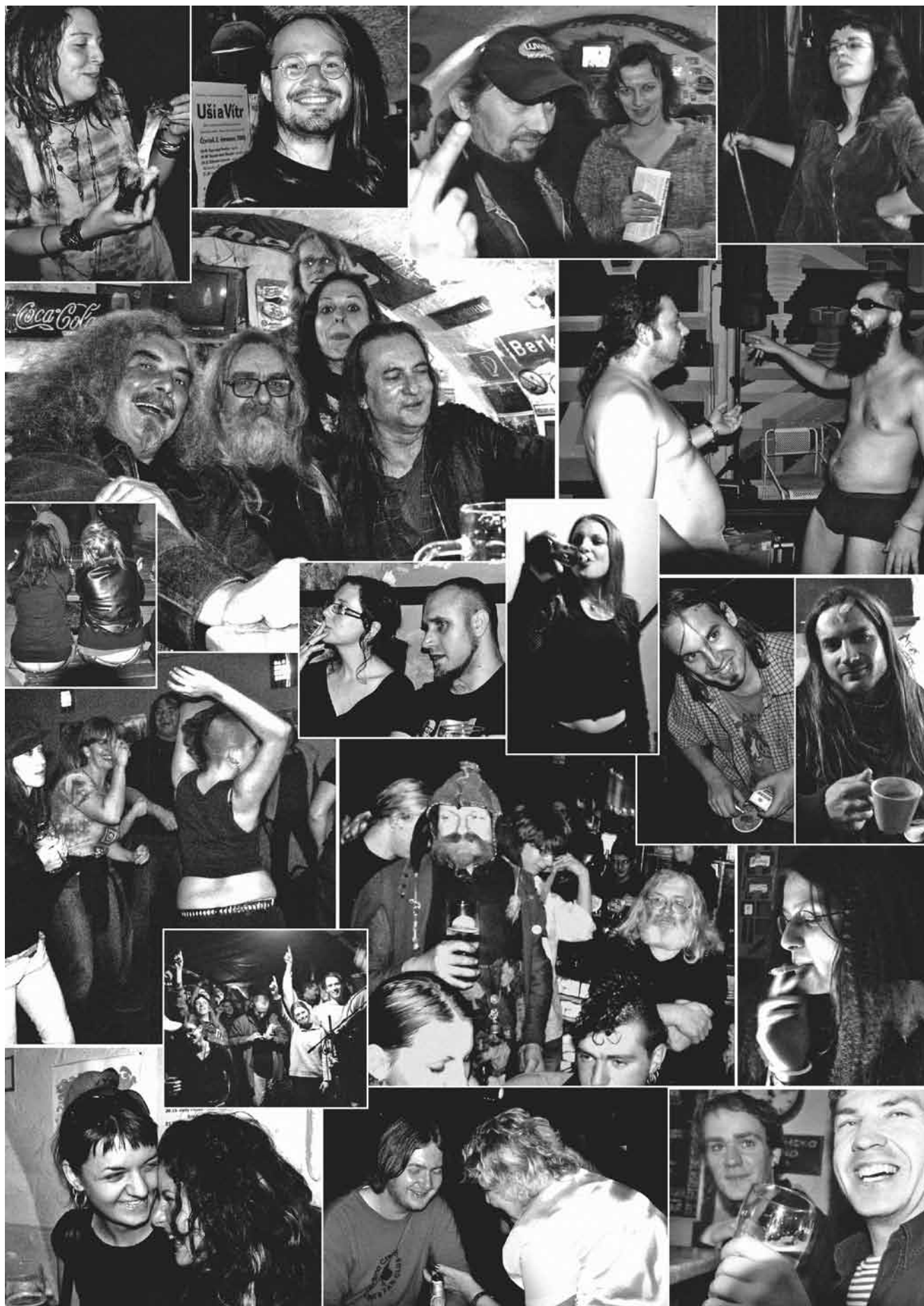
zdi praskají
a uvnitř
se něco hýbe

avšak jen tence
na dlouhých
pavoučích nohách

× × ×

jsem snadný cíl
do srdce
do hlavy
do rozkroku
v krajině holé a olýsané
ponechej mne osudu

z rukopisů

Momenty Potulné akademie z Fidova archivu.

Velice stručný průřez kuloáry permanentního festivalu Uši a Vitr, započatého l. P. 2005 v Brně na Skleněné louce.

Festival se poté přestěhoval do hospody U Sucháča a následně do klubu Boro, kde probíhá dodnes – každý čtvrtek od 30. června 2005.

O dílech – a lidech

Ze studie o Caravaggiově II

Prvních pět let Caravaggiova (*1571) tvůrčího života je mučivým obdobím nejistot a pokořování. Podle životopisců, „zcela nutný a otrhaný“ přechází od jednoho neuspokojivého zaměstnání k druhému, pracuje jako pomocník malířů zdaleka nedosahujících jeho talentu. Kolem roku 1595 se rozhodne začít na vlastní pěst. Přes překupníka svých obrazů Valentina se dostává ke kardinálu Del Montemu, prelátovi s velkým vlivem na papežském dvoře. Ten jej bere pod ochranu, ubytuje u sebe a živí. I přes duchovní i tělesné útrapy před příchodem k Del Montemu Caravaggio namaluje přes 40 děl. Objektem jsou převážně dospívající chlapci, malování přímo ze života, bez tehdy v Římě převažujícího akademického manýrismu. Šťastný tón a zručná práce těchto ranných děl ostře kontrastují s denní kvalitou Caravaggiova neuspořádaného a zhyráleho života.

Jeho realistický naturalismus se plně projevuje teprve v cyklu života evangelisty Matouše v Contarelliho kapli v chrámu San Luigi dei Francesi v Římě. Výzdoba kaple je dokončena v roce 1602 a budí nadšení. Caravaggio, třebaže nemá ještě ani 30 let, zastihuje všechny své současníky. Objednávky – soukromé i církevní – se mu jen hromí. Některé z dalších obrazů však vyvolávají násilné reakce. „Madona s poutníky“ (1603-1606) pro kostel Sv. Augustina je skandálem kvůli „špinavým nohám a roztrhanému sprostému čepci“ dvou starých lidí klečících v popředí. „Smrt Panny Marie“ je odmítnuta karmelitány pro urážlivé plebejské rysy, nahé nohy a naběhlé břicho. ...

Tři velké obrazy v Contarelliho kapli představují scény ze života sv. Matouše: „Sv. Matouš a anděl“, „Povolání sv. Matouše“, „Umučení sv. Matouše“. Dílo, ve kterém Caravaggio tradiční malířské formule malování světců nahrazuje dramatickým realismem postav z ulice, budí veřejné nadšení. Novost obrazů nespočívá jen v povrchním dojmu z jejich struktury předmětu, ale i ve smyslu světla, a dokonce i času. První verze „Sv. Matouše a anděla“ musela být dokonce přemalována, jelikož podobné zobrazení světce si doposud nikdo nedovolil. Evangelista zde vypadá jako orač nebo obyčejný dělník. Jeho velká noha jako by chtěla vystoupit z obrazu, a jeho postoj s překříženými nohama je ve své nemotornosti až vulgární. Anděl nestojí jemně za ním, ale násilně Matoušovu ruku tlačí na stránku velké knihy, jako by Matouš sám ani neuměl psát. Autority stojící proti Caravaggiově vůbec nechápaly, že umělec vyzdvihující tuto nutnou postavu, chce napodobit Krista, který sám Matouše vyzvedl z ulice.

Další dvě scény cyklu sv. Matouše nejsou v realismu jejich dramatu o nic méně znepokojivé. „Povolání sv. Matouše“ zpodobňuje okamžik, kdy se spolu konfrontují dva muži a dva světy: Kristus ve výbuchu světla, přicházející do místnosti výběrčích daní, a Matouš, zabrán do počítání peněz uprostřed skupiny pestře oděných povalečů s meči u boků. V „Umučení sv. Matouše“ je zobrazen moment, kdy vrah svou oběť tlačí k zemi. Scénou je veřejná ulice. Zatímco Matoušův ministrant v hrůze prchá, kolemjdoucí chodec se dívá s naprostou lhostejností. ...

Caravaggio se od této doby bude zabývat pouze náboženskými tématy. Pobyt

v domě jeho ochránce, kardinála Del Monteho, Caravaggia musel formovat. Zároveň si s sebou nesl zkušenost života sirotka na ulici. Tyto dva vlivy jsou jasně v Caravaggiově chápání evangelia na obrazu vidět. „Milosrdenství chci, a ne obět“ vyzařuje z laskavého a tajemného Kristova obličejů a v úchvatném okamžiku se celý děj zastavuje. Caravaggio v mistrovské zkratce celé scény zachycuje dlouhý psychologický proces každého povolání člověka Bohem. Jeho obraz je výmluvným svědectvím i poselstvím církvi své doby. Jeho postavy nejsou idealizovanými svatými charaktery, ale obyčejnými lidmi z ulice, plnými lidských citů.

Caravaggio vnáší do výtvarného umění nový realistický styl, spojený s postupným opuštěním „nemístné úcty ke klasickému duktu a ikonografii“ (Umberto Eco, *Dějiny krásy*). Klasická krása zaniká a přicházejí nové její výrazové formy – sen, úžas a neklid. ...

Pokud se Caravaggio od malování Contarelliho kaple zaměřuje výhradně na náboženské motivy, jednou z příčin muselo zajisté být i nové pochopení evangelia, přičemž toto pochopení bylo v úzké souvislosti s jeho povahou a tragikou osobní životní zkušenosti.

Důvod, proč způsob zobrazování evangelních postav většinu ostatní společnosti pobuřoval, naznačuje, že jeho díla nutně musela vést jeho současníky k novému zamýšlení nad evangelními texty.

Caravaggiově chápání evangelia a jeho ztvárnění ovlivnilo řadu jeho následovníků, mezi nimiž jako nejvýznamnějšího můžeme jmenovat Rembrandta van Rijna.

Ladislav Heryán, Jabok 2006/7 (*kráceno*)

Vybráno cestou – Walter Pater

Hlavní těžiště Renaissance leží v Itálii, v 15. století, v onom slavném 15. století, jež nikdy nemůže být s dostatek probádáno, nejen pro své skutečné výsledky na poli intelektuálním a tvůrčím, pro zřejmá díla svého umění, své jedinečné a vynikající osobnosti, nýbrž pro svého obecného ducha a pro svůj ráz, pro etické kvality, jichž je dokonalým typem.

Rozmanité útvary duchovní činnosti, jež pospolu tvoří kulturu doby, pohybují se většinou z rozličných východisek a rozdílnými cestami. Jako plody téže generace mají ovšem společnou povahu a nevědomky navzájem se podmiňují a osvět-

lují; ale původci sami zůstávají rozděleni v jednotlivé skupiny, při čemž získávají z duchovní odloučenosti buď prospěch, nebo škodu. Umění a básnictví, filosofie a náboženský život, i onen druhý život zjemnělého požitku a činnosti, každý z nich jest připoután k vlastnímu okruhu idejí, a ti, kdož některého z nich sledují, obyčejně pramálo se starají o myšlenky druhých. Nadejdou však přece tu a tam doby příznivějších, v nichž se lidské myšlenky více k sobě přiblíží než jindy a v nichž mnohé zájmy světa duchovního splynou v jediném a úplném typu obecné kultury. 15. století v Itálii je z takových šťastných

období, a co se někdy říká o době Periklově, platí také o době Lorenzově; je to doba plodná osobami, mnohostranná, soustředěná, dokonalá. Zde umělci a filosofové i ti, jež shon a ruch světa povzněl a učinil smělymi, nežijí v odloučení, nýbrž dýší společný vzduch, a přijímají světlo i teplo ze vzájemných myšlenek. Jednota tohoto ducha dodává jednoty všem rozmanitým plodům Renaissance; a tomuto těsnému spojení s duší doby vděčí umění italské v 15. století mnoho ze své vážné důstojnosti a působivosti. ...

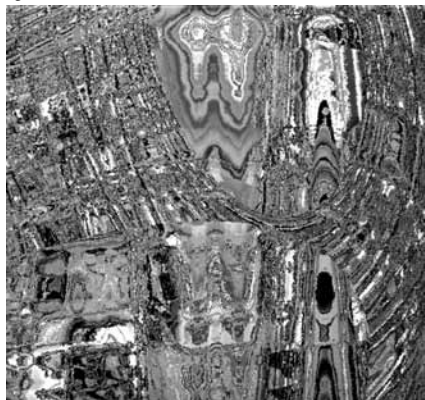
Walter Pater, *Renaissance*.

Studie o umění výtvarném a poesii. Praha 1913

Dřevěná cikáda

YLO AFRICKÝ SLON 2

Vyšlo samonákladem, 2011, CD

Po dlouhých letech od vydání legendární desky Domestifikace jižních věcí přichází staronové muzikantské uskupení *Ylo – africký slon*, v čele s legendárním Břetislavem Jimem Jelínkem (spolupracoval např. s Petrem Vášou, či Big Bossem z kapely Root), s novým materiálem.

Z JEDNÉ STRANY NA DRUHOU

Komplet 1985-2010

Guerilla Records, 2011, CD

Jan Brabec, původní bubeník *The Plastic People of the Universe* se autorsky i instrumentálně podílel také na tvorbě skupiny *DG 307*, přičemž tento hudební rozptyl, posedlost okamžikem a důraz na vyřčené slovo přenesl i do vlastní skupiny, kterou nazval v souladu s neukotveností své tvorby – „z jedné strany na druhou“. Posílen o několik podobně svobodomyslných spoluhráčů vytvořil dílo, které může být nazíráno jako soudobá vážná hudba, avantgardní rock nebo klasika českého undergroundu.

Pro toto „sebrané“ vydání se podařilo shromáždit kompletní tvorbu, bonusem jsou pak čtyři nové skladby, která vznikly po pětadvaceti letech od prvního (a jediného) koncertu, který je na CD ostatně zaznamenán z větší části také.

VLADIMÍR VÁCLAVEK

Živě

Guerilla Records, 2011, CD

Svébytný hudebník a textař, který patřil k základním kamenům tzv. brněnského alternativního rocku (Dunaj, Iva Bittová, Rale, Klar, E a další) vystupuje v současné době i sólově. Posílen hradbou „krabiček“ ke své kytarě

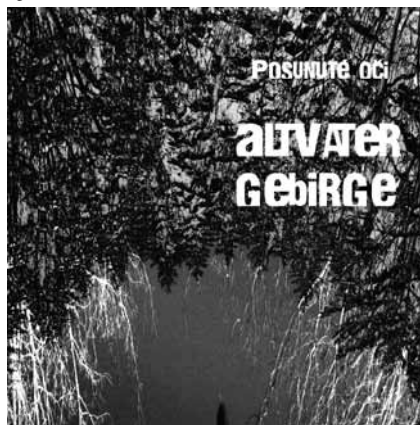

vytváří na místě zvukové, repetitivní stěny, které rozvíjí silou okamžiku a momentální inspirace. Do této souhry přednáší své geniální texty a vytváří tak pozoruhodný a soudržný magický celek.

ALTVATER GEBIRGE

Posunuté oči

Vyšlo samonákladem, 2011, CD-R

Trio, které vzniklo – jak uvádí jeho webová charakteristika – „v zapoceneném mezipsí jesenických hor a v punkové rovině Pardubicka“. Soubor drnčící progresivním funky slap'n'rollem.

SIBÉRIJA

... nikdo neutěče

Vyšlo samonákladem, 2010, CD-R

Rýmařovská alternativa vznikla v roce 2001, kořeny však sahají k undergroundovým minimalistům kapely *Brixbar band*. Vítězové Malé alternativy v roce

2010, kdy získali cenu poroty i diváků. Na desce hostují: Vladimír Václavek – kytara, Miloš Dvořáček – vokál a Jiří Slavičinský. Čistě instrumentální požitky pro mlsné uši.

Tyto a další tituly lze objednat v internetovém obchodě www.drevenacikada.cz obchod pro slovo, obraz, zvuk, pohyb, život

NOČNÍ HLÍDKA 2011

Nakladatelství Vetus Via zahajuje v roce 2011 vydávání měsíční sešitové edice *Noční hlídka*. 12 sešitů do roka, v rozsahu 96-128 stran. V prvním roce začnou vycházet *Zápisky z mrtvých domů* Ivana M. Jirouse a *Psaní na vodu* J. Erika Friče. V letních měsících vyjde *Deník Katherine Mansfieldové*. Sešitovou řadu každoročně doplní svazek *Antologie poesie Potulné akademie* a kniha *Rozhovory*, publikovaných v novinách *Uši a Vítr*. Možnost ročního předplatného bude upřesněna. Vánoční přívaček: *Kalendář Potulné akademie pro rok 2012*.

LAMBRECHTŮV PSYCHOMETR

Vydavatelství Ears & Wind Records a Šot Records připravují v první půli roku 2011 vydání CD brněnské undergroundové kapely básníka Pavla Homéra Ambrože *Lambrechtův psychometr – Věk v němž nemoc nastala*. Jedná se o remasterovanou nahrávku z roku 1982, pořízenou na Leninových kolejích v Brně. Vybaveno náležitým bookletem s dobovými fotografiemi.

Volná plocha – Hudební reflexe

Stará Dobrá Ruční Práce – Je to jenom pop (CD, 2010, Ears&Wind Records)

Dvaatřicetistránkový booklet je nadstandardní doplněk, velkorysá nezbytnost, neboť neobsahuje jen výčet strohých doplňujících dat, ale výtečnou historii, kompletní textový doprovod, mraky 'luxusních' fotek, novinových útržků a letáků. Jediné co bych vytknul, je nutnost při tomto objemu zvolit papír s menší gramáží, aby se dal lépe zasouvat do plastové krabičky. – Dodnes jsem s *The Good Old Work* neměl co dočinení, pokud nepočítám několik nezbytných pohybů rukama a tělem pro rodinu, popř. zaměstnavatele. Přerovská kapela nasbírala za svůj život nejen dosti socialistických průsvihů, ale jak je slyšet, taky slušnou hudební průpravu. To je potom radost vydávat profilový titul, samozřejmě za předpokladu jednoho důležitého faktu – zachování původních nahrávek. U SDRP (fuj to vypadá skoro jako RVHP, hehe) se dva sessiony našly. Dobře tak! I na dnešní dobu relativně svěží bigbít je více než obstojně zahráný, skrývá v sobě dozajista nechťený punk, myslím v podobě šklebů a lumpačin, které se překrývají se stálým humorem. Zajímavá parta, která to dle informací neměla lehké, ovšem vypadá to, že neskouzla ku zjevnému pesimismu, depresím a naříkání. Vtipnými textovými příběhy zrcadlí prachobyčejný život kolem sebe, čemuž jdou na ruku oba mixem vystrčené zpěvy. Automatická úroveň nahrávání občas způsobuje zvedání kapely v pasážích bez zpěvů, ale je to snesitelné. Oč tedy běží po stránce hudební? Pokud trochu popustím uzdu fantazii, klidně to pojmenuju starodávným crossoverem v omezené podobě. Průvodní text napomůže informací, že jedním z vlivů byl poslech cizího rádia. Muzikanti se nebáli tyto i další vlivy přijmout a přetavit je do příjemné mixomatózy. Samba(3) svým kytarováním a perkusemi připomene Santanu, Jó mě láká cizina (10) je klasický rockenrol s až dechovkovým oděrem, úvod Protekce (12) je nepochybně přetaveným hardrockovým mlsím, dále je ale vše umraveno a podřízeno kritickému halekání zpěváků. Orientální nápěvy v Manekýnách (16), heavy vs. punk v Darebákovi z Václavského náměstí (19), přímá divočina Vitana Punk (24). Opakování, variování, střídání, zvukové eskapády bez zabřednutí do stereotypu nebo nudy, přesto si po poslechu můžeme říci, že je s jednotící linií. Abraxas, Police, Peter Nagy, Pražský Výběr, Standa Procházka (ml.), The Residents, Karel Gott, Věstonická Venuše, Pan Vajíčko, Mikuláš, Primeros, Conflict, Kocour Mikeš, Exploited, Amanda Lear atp. – zručný umělec s otevřenou myslí uzme cokoli, ať už do textu, vizuálu či muziky – hyper pop! Čistá kytara chytře doprovází, basa nápaditě vyplňuje prostor a bicí se neuspokojují s pouhým rovným doprovázením. Nechce se mi ani věřit, že představení je u konce a najatá klaka Epilogue (25) si žádá přídavek. Bezzubá zubatá (26) s nosnými houslemi je znamenitou tečkou. – *Stará Dobrá Ruční Práce* je důkazem, kterak ve skrytu může přebývat parta tvořících lidí. Takový sklep nemusí být pouze startovací rampou pro odraz k lepšímu, viditelnějšímu, ale jako azyl pro radostnou tvorbu v neradostných časech, což platilo dříve stejně jako i dnes. „Veselá negace undergroundového ‚troubení‘!“

starý dobrý ruční práce (Radek Kopel), Napalmed, blog, 4. 12. 2010

900piesek – Lands without lands (CD-R, 2010, Glass Anvil/Hluková sekce)

Jednoduchý obal je vsutku povedený. Na první pohled příjemně upoutávající červená kapsa s roztomilou čičou s kulíčkami očima skrývá, jak je u ostatních titulů ostravské-

ho vydavatelství zvykem, disk s vypáleným obrázkem a černobílý booklet. 12-ti stránková knížečka tématicky doplňuje celek fotografiemi s ukrytými kočkami od P. Šturdíkové. Předpokládám, že ty byly ještě dodatečně upraveny. – Slovenský projekt *900piesek* se přede mnou doposud skrýval, neměl jsem o něm ani tuchy. S mírným nadhledem si dovoluji tvrdit, že i přes svou anotaci „sounds and violence“, tvoří jakýsi „noise crossover“. Tedy mix všemožného a každou chvíli neočekávatelného – nikoli neslyšeného. Pustíte-li si zhruba padesátiminutový disk, nejste si, jako je tomu jindy pravidlem, jisti, co že bude následovat. Terénní nahrávka střídá hlukovou erupci, klidný hučák je zaměněn statickým lomozem, konkrétnější zvuk protne elektronické zacvrlikání, nerozeznám sample od reality. Je možné, že přeháním a není to tak překotné, každopádně deska nenudí. Tím vůbec nechci tvrdit, že je bůhvíjak objevná, ale pokud vydržíte více poslechů, tak to v dnešní době konzumování a zavrhování sebezajímavějších nahrávek není vůbec málo.

666pysk (Radek Kopel), Napalmed, blog, 4. 2. 2011

Rei Rea / Remedos Varios / Sklo / Noise Mortanna – Split (CD-R, 2010, Glass Anvil Records)

Ručně uklohněný splichtětec je na pohled zajímavý. Tedy alespoň jedenáctá očíslovaná kopie, kterou jsem dostal k recenzi. Krycí knížkoschránka z balíkového kartonu je poslepovaná aluminiovou páskou a dále útržky barevných obrázků a černobílých popisků. Uvnitř je šikovně zasunut LightScribe disk a černobílá skládanka, ta navíc dozdobena barevnými pastelkami. – Tipuju si, že to bude takhle poslepované i co se kapel týká. – Sedmdesátiminutovou nálož uvádí čtyřmi jednoslovnými dílky (1-4), mně naprosto neznámá, *Rei Rea*. Pokud se nepletu a špatně neslyším, jedná se tu o znásilňování kytary. Ta je trápena rozhokáváním, natáčením v prostoru, aby bylo dosaženo co nejspínavějšího zvuku, jenž je dále upravován efekty. Více než divokého třeštění se tu povaluje tavenina ze skomírajícího elektrického motoru. – Desítka miniatur od cizinců *Remedos Varios* (5-14) je přerušovaným záznamem odkudsi z plechové kádě dřevěným mikrofonom. Koncept dá upomenout na jihoamerické punkové kapely z garáže, kdy není důležité jak, ale co. V tomto případě je mi líto, ale neslyším ani jedno. Horší než lo-fi, prázdnější než vykradená zkušebna. Chápu okamžik tvorby, ale tenhle výsledek je podruhé k neposlechu. Žel ani mírně odlišný Bonus track (14). – S živákem (15) se vytasili ostravští Skláři. Lehce zahuhlaný záznam nedává příliš vyniknout stále-dokola-delayovaným-ným-ným podrobnostem-tem-tem, ovšem hučoidní celek je patrný na první poslech. Vytváření atmosféry je pro severomoraváky jaksi typické, mě neinteresuje, což o mně, ke své nelibosti, ví. Obecenstvo je jiného názoru, tleská a to je podstatnější! – Další neznámá – *Noise Mortanna* – mají jméno hodící se pro nějakou experimentující čarodějku. Pokud to souhlasí, tak tahle nadpřirozená bytost svou kouzelnou hůlkou točí fajnově. Mírně přesycené podkladové zvuky pulsují a nad nimi hvízdají ostré pisky. Krátké delayování je rozpoznatelné, ale díky průběžnému pohybu nehrozí oposlouchanost. Celek běhá od technologických chvilék k erupcím okamžikům. Povedených čtrnáct minut!

vaio con dios sklos mortos (R. Kopel), Napalmed, blog, 4. 2. 2011

Napříč – Glosy – Poznámky

Madame Butterfly

„Vypíčený mladý krávy!“ ječí ožralá Miss Palmovka a motá se na fleku s laškou piva v ruce. „Co je paní, potřebujete s něčím helpnout?“ ptám se jí. „Hovno potřebuju! Nic nechci! Krávy mladý!“ huláká kolem dokola. „Jaký mladý krávy?“ nechápu. „Vyfetovaný mladý krávy! Řekly cajtům, že je přefikli naši chlapi! No a co? Tak ať! Jenom jim vymrdali kundy, nic víc! Že jim všelijaký sráčové stokrát tejdne znásilňujou jejich zkurvený mozky, to jim nevadí?“ řve na celou ulici. „Nevadí. Neuvědomujou si to,“ říkám. „Tak ať táhnou do prdele, krávy vylízaný!“ leje si na hlavu půlku gambáce a prázdnou lašku rozbíjí o chodník.

Duch Llana Tescatada

„Kissi zazpívej, hod' tam nákej flák!“ vyzývají lidi lehce oligofrenní pako. Kiss sedí opřenej o kontejner, z jedný kapsy plesnivýho kabátu mu trčí torzo bagety, z druhý nedělní Blesk. Bosý haksny má ukotvený v popraskanejch adidaskách, zašněrovanejch rezavými dráty. „No tak Kissi, nedělej fóry a vopři se do toho!“ pobízejí ho lidi. Kiss vytahuje z černý igelitky čtyřdecku s Okenou a dává si dlouhýho loka. Poté hurónsky krká a blyje do tratoliště vajglů. Zvedá se a prdí, vypadá jako prašivej štamgast z kanální stoky. S funěním vylézá na kontejner, rozkročuje se, stabilizuje balanc, zaklání hlavu, extaticky se chvěje. Rozpažuje, vibruje pažemi a procítěně zpívá „Don't cry for me, Argentina“.

Blues na odstavné koleji

Sendy byl firemním šoférem dálkových kamióňů, Kendy kormidloval remorkéry po Labi, z Děčína do Hamburku a zpět. Pět let mají šlus, šli od válu a ženský jim daly padáka. Zabydleli se ve starém

vyřazeném železničním vagóně na vzdáleném okraji nádraží. Mají v něm malá kamínka, zrcadlo, matrace, spacáky a bateriový magnetofon. Sendency a Kendy jsou bluesovými fanatiky. V zimě, když venku mrzne a sněží, stoupá ze střešní roury dým ze spálených smrkových polen a blbě utěsněnými škvírami prosakují cajdáky z delty Mississippi.

Underground

„Vynikajících pracovních výsledků dosáhla v tomto čtvrtletí vězeňská brigáda pod vedením JUDr. Tomáše Vrány. Oproti minulému čtvrtletí narubala tato sehraná parta bývalých exekutorů o 250 vozíků uranové rudy více. JUDr. Vrána prohlašuje, že v příštím čtvrtletí zvýší úsilí natolik, aby dosáhli stropového maxima. Chtějí tak odčinit zlo, které mnoho let páchali pod ochranou vlády organizovaného zločinu,“ říká velitel lágru Acapulco v Jáchymově.

Ze života hmyzu

Když v Kauflandu věšeli Miladu Horákovou, trmácela se Radka Denemarková s Jáchymem Topolem v transportu z Osvětimi do Týnské literární kavárny. Ruské tanky rozstřílely Balbínovu poetickou hospůdku, Cibulkovy seznamy spáchaly atentát na Heydricha. Jáchym Topol se provdal za bratry Mašiny, Radka Denemarková ve svém svolání *Nejsem jako oni* ostře odsoudila skupinu Guma Guar. Jan Palach slíbil, že korupční aféry už se opakovat nebudou, exekutoři nepoctivě vrátili všechno co poctivě nakradli, Jarmila Kratochvílová priznala, že je chlap.

Milan Kozelka

Lapač snů

opět spousta snů, hodně hradních scénérií, dokonce odjíždíme kamsi na koních, v závěru dělám rozruch na zastupitelstvu města, zkraje to shromáždění dělá spíše dojem zasedání nějaké letité vědecké společnosti, a na samém začátku dokonce jeden z vystupujících přednáší táborově kdesi v podzimním parku, na velké navážce hlíny a spadaneho listí, je mi to sympatické, říkám si, že na takové přednášky budu chodit, pak již vše následuje ve skutečné zasedací síni, dokonce ne nepodobné té brněnské, dívám se jakoby z postranního balkonu, jednu chvíli odcházím, čímsi rozhořčen, se mnou

vychází ještě jeden muž, pobouřen zase něčím jiným, vracím se, sedám do lavice, mám pocit, že všichni mě znají, několik mladíků dotčeně pokyvuje hlavou, „kopl jste do nás“, myslí tím nějaké mé psaní, vysvětluju, že rozhodně něco takové jsem neměl v úmyslu, nevěří mi naprosto, těsně přede mnou stojí někdo v kostýmu šaška nebo tuláka, „ty mě taky sereš!“ říkám instinktivně, „aspoň mě nechej vstát“, vstává se mi ztěžka, protože postava před mnou nerespektuje mou fyzickou schránku, vidím jen nepochopení, kam se podívám, ale přesto si myslím, že bych k tomu měl

co říct, budí mě rány kladiva či sekyry, aby vás čert spral, mravenci! manuální práce není všechno, znám spoustu lidí, kteří pracují pouze z rozpaků, jednomu jsme na vesnici dokonce říkali Mravenec, M. zase řeže dřevo, to ho tolik potřebuje? atd., čtu včera se zpožděním rozhovor se Zdeňkem Rotreklem, jedním ještě ze starých bohatýrů, kterým věnujeme letošní festival poesie Potulný dělník, Ludvík Kundera (1920) po smrti, Jan Marius Tomeš (1913) po smrti, všichni letos, Ivan Blatný (1919) již před lety, bohatýři, dojednoho –

j. e. f., 7. 9. 2010

„Underground“ – pojmosloví

Odpověď Jožovi Brezovskému na otázku „Existuje ešte český underground?“

Vždycky byla jiná kultura. Jiná, než ta reklamami svítící, z televizorů kanoucí, ducha mořící. Vždy byly duchovní představy, které byly neprodejné, přesvědčení, která se nepočítala v penězích, ale pouze vážností vůči životu, vůči sobě, vůči bližnímu. Všechny univerzity učí o Rimbaudovi, všechny analyzují staré čínské básníky, všechny se plazí před E. A. Poem. To snad nebyl underground? Ano, existuje underground v zemích Koruny české (ze slova „česko“ je mi nanic, Čechy jsou jinde než Morava a jinde než Slezsko). Pro mne se všichni jeho reprezentanti vejdou do jedné větší hospody, jako tomu bylo loni v říjnu v Praze na „Československém večeru“. Ale těch obyvatelů podzemí je víc, často nejsou vůbec vidět, osamoceni tu a tam, ale mnozí ještě žijí. Nikdo jim nebude oktrojovat smysl a způsob pro jejich vlastní existenci, pro jejich práci, pro jejich činnost jakoukoli. Dějiny se o nich dovědí se zpožděním, pokud vůbec. Ve světlech reflektorů, za katedrami univerzit, v poslaneckých lavicích budou vždy jiní lidé. Je to jedna ze zákonitostí lidského společenství, které jsou přesně – protože v podobnostech – popsány v dva tisíce let starých Evangelích.

*j. e. f., Praha, restaurace
Na Břežance, 18. I. 2010*

Z rozhovoru Ivana M. Jirouse se Stanleyem Červinkou „Začít znovu můžeš i z posledního dechu“ (v pražské hospodě Na kovárně)

...

M: Maj pravdu lidi, který říkájí, že kdybych měl jinou povahu, že bych bejval nemusel sedět.

S: *Že by si se měl chovat trochu jako sešroubovaněj, možná utilitárněji.*

M: Já s tím souhlasím, protože mně rodiče, už když jsem byl malý dítě, říkali opozičník, já jsem byl disident odmalička, já jsem se bouřil proti jakýmkoliv autoritě. Souhlasím s Mao Ce Tungem – to znám od Bondyho – „Bouřit se, bouřit se, bouřit se, vzpoura je vždycky oprávněná.“ Todle mám asi v genech. Takže tím pádem mě na mojí životní pouti muselo potkat i to houlmesáctví. Ale opět říkám: Nenabádám nikoho, aby si to vyzkoušel, protože jsou lidi, který by to absolutně zahubilo. Já jsem tím prošel, a vidím svět trochu jinak, než ti, kteří tím neprošli. Neříkám, že ho vidím líp, ani že ho vidím hůř, ale vidím ho jinak.

S: *Já bych teď trochu pootočil proporce. Mluvili jsme o tom, co to je být bezdomovec, a co asi prožívá, a co ho k tomu vede. Ale co společnost, jak se společnost dívá na bezdomovce?*

M: To je mi úplně u prdele. Co to je společnost?

S: *Okolí, ti tak zvání –*

M: Ty zrůdy, který to tady dirigujou, jsou mi taky u prdele. Absolutně mě nezajímá establishment v jakýkoli podobě, a pokud jde o společnost, tak můžu pouze říct výrok mého přítele a fúzisty Andreje Nikolaje Stankoviče: „Ostudy má člověk pouze tolik, kolik si připustí.“ A ti, kterým říkáš společnost, jsou poslední, kdo by mohli mne nebo kohokoliv jiného soudit. Teď jsem promluvil téměř militantně, ale takhle to cítím.

S: *Čili, kdyby to nemělo být tak militantní, a měl by sis zahrát na nějakýho sociálního psychologa, jak by měli přistupovat, a často se to vede, ale já nechci napovídat odpověď, jak by měli přistupovat lidi, který jsou z jinýho světa v tomhle smyslu, že světa, kterej má rád, kterej musí mít rád za každou cenu, ve kterým jde o to, vydělat na chleba, a zároveň i saturovat všechny potřeby tak, jak jsou nalajnovaný řečené už od dob C. K. Rakouska?*

M: Takhle blbou otázku bych od tebe nečekal, protože tím mi implikuješ, že já nejsem člověk řádu. Řád má člověk mít v sobě, a to, co tak zvaná společnost, jak ty jí říkáš, tady reprezentuje – vůbec neznamena, že ona je ta, která má určovat, respektive stanovovat ten řád. Většina těch lidí jsou zrůdy, jak jsem to řekl v rozhovoru s Vládou Lábusem Drápalem do Rock and Popu, když jsem definitivně odepsal český národ. Když bratři Nedvědové naplnili Strahovské stadion. Co chceš pro takovej národ dělat, pro mě jsou miň než hovna. A jestliže oni tvoří společnost, tak já s takovou společností nechci mít nic společného. S potěšením sleduju pokračující a eskalující marasmus současný politiky. Proto dneska do undergroundu přechází spousta dalších lidí. S přibývajícím marasmem současného politického chování našich představitelů lidi chápou, respektive začínají chápat, že jsme měli pravdu, že je nutný dělat něco mimo, říkejme tomu třeba alternativní nebo undergroundový, to je jedno. Obrovské rozdíl je v tom, že před revolucí jsme museli počítat s tím, že nás zavřou. Teď nás zatím zavřít nemůžou, a to je ideální naplnění toho, co chci: Aby se na nás vysrali, nechali nás na pokoji, stejně jako já seru na ně. Všimni si, že velmi málokdy komentuju jakýkoli politický konání. Nechodím už ani volit, což je tragédie, ale já s tím sajrajtem nechci mít nic společného. Žiju pouze ve společenství lásky, spolu s lidmi, který jsou mi duchovně spřízněni. A co se děje vokolo, to, čemu ty říkáš společnost, to je mi tak u prdele jako kaštiny na chlupěch na prdeli. ...

S: *Je na obzoru nějaká další sbírka nebo nějakej výstup tvý poetický činnosti básníka?*

M: No v současné době dodělávám dvě sbírky – jedna se jmenuje Magorův noční zpěv, to je takovej pandán k mému rannému sbírce z roku 75, Magorův ranný zpěv, a pak lyrickou sbírku Ubíječ labutí, která je v podstatě hotová. Původně se měla jmenovat Magorovy labutě, ale když jsem byl pravděpodobně naposled pozvaný na Hrad před rokem na nějaký to výročí...

S: *Výročí Listopadu?*

M: No, asi, letos už mě tam nezvali, to bylo loni, já jsem tam provedl striptýž ve Španělském sále, hradní stráž mi držela svrčky, všechno v pohodě, pak už jsem byl zase oblečený, a vykládal jsem nějaký zajímavý historky – teda byl jsem přesvědčený, že vykládám velmi zajímavý historky – a byla u toho Betina Landovská, manželka Jirky Krchovského, a pořád něco blekotala, já jsem jí říkal: Drž už hubu, no a vona nedržela, tak jsem jí dal pěstí, až upadla. Její otec Pavel Landovský vedle toho stál, nehnul brou, což voceňuju, a hradní stráž řekla: Tak, pane Jirous, tak to už teda jako ne! Já jsem pochopil, že teda jako už ne, tak mě vyvedli z toho Španělského sálu z Hradu ven, musím říct, ve vši slušnosti.

Druhej den jsme se přece spolu setkali ve Velrybě a ty jsi mi, Stanley, říkal: „Co seš takovej zachmuřenej?“ „Ty vole, já sem udělal hroznou věc!“ Tys říkal: „Jakou?“ „Praštil sem Betinu Landovskou pěstí.“ A tys na to řekl: „Ty vole, ta už to potřebovala dávno.“

S: *To sem neřek.*

M: To si řek, tímš mě trochu uklidnil.

S: *Já sem říkal: To je vážná věc, pane kolego!*

M: Já jsem přemejšlel, jak se jí omluvit, já se zásadně nevomlouvám. Nakonec jsem vymyslel, že ta sbírka se nebude jmenovat Magorovy labutě, ale *Ubíječ labutí*, a věnuju ji Betině.

S: *Myslíš, že ti odpustí?*

M: Už mi odpustila, už jsme dvakrát spolu pařili vod tý doby, a smála se, vona mě má ráda, já ji mám taky rád, prostě taková věc se stane, je to hanba, je to hrozný, no, prostě se to stane.

S: *Takhle natvrdo?*

M: Takhle natvrdo.

S: *Co vůbec máš s těma labutěma?*

M: Když jsem seděl ve Valdicích, tak tam na průčelí chrámu, kterej byl vykuchanej a kde jsme měli pracoviště, je socha sv. Huga z Lincolnu s labutí. Von si vochočil labuť, která za ním chodila, a když umřel, tak pak taky zemřela. Zkrátka tam jsem si prvně všiml labutě tak nějak hloubš, v duchovním smyslu, a labuť se nakonec stala mým erbovním zvířetem. Proto sbírám labutě, jejich sošky, jakýkoliv kýč.

S: *Musí tam bejt labuť jako motiv.*

M: Ne. Musí tam bejt labuť jako labuť.

Psáno pro Nový Prostor, dříve Patron, leden 2001.

Přetiskujeme jako vzpomínku na poctivého novináře Stanislava Červínku jr. (m. j. autora knihy 19 rozhovorů, s řadou nekonformních osobností, 2003), který v loňském roce, ač ještě mlád, umřel. Čest jeho památce. Také tímto připomínáme 2. vydání Magorova Ubíječe labutí, jehož historie je v rozhovoru zmíněna – jef

Magor kontra Petr Fidelius

V prvním čísle *Souvislostí* z roku 1993 píše o I. M. J. Petr Fidelius: „... ovšemže prof. Černý ‚přiznává spolupínavu na současné tváři světa‘, ovšemže i na tom ‚svinstvu‘ v jistém smyslu bere účast, a dodejme, že mu to slouží ke cti. Svědčí to jen o tom, že si zachoval pevné nervy a bystrý intelekt. Neboť ‚spolupínavu‘ znamená v tomto kontextu prostě SPOLUZODPOVĚDNOST. Je zcela pochopitelné, že se prof. Černý nezříká svého dílu odpovědnosti za současný svět; divit se tomu můžeme jen tehdy, jestliže sami vycházíme z prapodivného předpokladu, že si p. Černý EO IPSO na tom ‚hnusném‘ světě ZAKLÁDÁ, nebo že se dokonce ZTOTOŽŇUJE s jeho ‚svinskou podobou‘. ...“

V citovaném článku P. Fidelia se dále píše: „... Samotný pojem kultury implikuje ... kontinuitu díla, která se předává, abychom tak řekli, od pokolení do pokolení; představu, že nová generace – nezatížena jsou chyby a selháními svých předchůdců – může, ba musí začínat vše znovu, takřkajíc od nuly, možno snad brát vážně jakožto průvodní jev osobního dozrávání, tedy jako určitý přechodný životní pocit, avšak v oblasti DUCHA si taková představa věru nezaslouží, aby se s ní zacházelo s uctívou ohleduplností. ... Na každého – nejen na p. Jirouse a jeho ‚underground‘ – může občas přijít krušná chvíle, kdy si nevěda kudy kam posteskuje: do jakých to poměrů jsem se, Bože, narodil? Ale není právě podstatným rysem lidského života, že musíme vzít na sebe něco, co jsme si ne zvolili? ...“

Tvrzení P. Fidelia z cit. stati: „... Sebeznamenitější lidská vlastnost může mít hodnotu vždy jen relativní; tak i ‚vnímavost

k tomu, co se děje‘, nabývá hodnoty až ve vztahu k vlastnostem jiným. Zejména musí být provázena snahou POROZUMĚT tomu, co se děje. Není-li zhodnocena ‚vědomým intelektuálním úsilím‘, ba je-li navíc provázena ‚zběsilostí‘, nebudí v nás pražádný respekt, spíše útrpnost a soucit. ...“

Další odstavec P. Fidelia z cit. stati: „Chce-li underground vskutku oslovit svět a změnit jej k lepšímu, musí mu ovšem něco smysluplného nabídnout. Ani na ‚zběsilosti‘, ani na pouhé ‚vnímavosti‘ nelze stavět žádné ‚duchovní hnutí‘; ledaže bychom tak nedopatřením nazývali hnutí DUŠEVNÍ.“

Další citát z P. Fidelia. [P. Fidelius uzavírá]: „Pro kulturní úroveň společnosti je rozhodující nikoli stav neformální spontánní komunikace mezi ‚spřízněnými dušemi‘, nýbrž stav formální a uvědomělé komunikace mezi nespřízněnými občany.“

[P. F. cituje I. Jirouse]: „Václav Černý chtěl na undergroundu program. Aby řekli, co chtějí a kam to chtějí vést. Díky Bohu, že tomuto pokušení nepodlehli [...]. Zvláštní, že právě nechutí stanovit si program, kterou u undergroundu považují za přednost, vzbuzuje nelibost u člověka, který za svůj život prožil selhání tolika i dobře miněných programů. A svědčí to snad zároveň o tom, že ten underground není tak naivní – být i jen instinktivně –, aby tu strašnou chybu, určit si program, u dělal. Protože každý program má ve svém stínu i hon na čarodějnice, které ho neplní.“

[Ještě další postřeh P. Fidelia]: „Diví se [I. J.], že prof. Černý přes všechna selhání, která zažil a prožil, nezanevřel na takové věci, jako je ‚životní program‘, ‚kulturní smysl‘ apod. Vpravdě se diví pouze tomu, že prof. Černý je zralá osobnost.“

P. Fidelius cituje Magorova, myslím že velmi správná a přesná slova: „Smyslem kultury není být účasten na duchovní hitparádě zhovadilého světa. Smysl kultury je buď religiózní, nebo není žádný. Je v oslovení lidí jsoucích ve společenstvích. Je v plné účasti podílníka na vytváření bleskového okamžiku, v němž se tomu, kdo je v té chvíli tvůrcem, a tomu, kdo je v té chvíli divákem, ukazuje v ostrém průzoru sakrální polovina světa.“ (*Dialogy* III, č. 2 – 3) P. F. však podotýká: „Přitom panu Jirousovi zřejmě ani nepřijde na mysl, že takovou pojmovou redukci onu korupci, jež ničí kulturní hodnoty, neodstraní, naopak ji ROZMNOŽÍ: ke korupci hodnot přidá ještě KORUPCI JAZYKA. Ještě o kousek rozšíří onu beztak širokou propast, která se rozevírá mezi našimi pojmy a slovy, jimiž se o nich dorozumíváme.“

[P. Fidelius:] „Musíme tedy konstatovat, že v Jirousově koncepci ‚kultury‘ scházejí některé podstatné významové komponenty, jež dodávají tomuto pojmu většinu jeho specifického obsahu. Výslovně byla zamítnuta kultura jakožto stavební úsilí, jako dílo vyznačující se pevným vnitřním řádem a jistou trvalostí. Chybí tu také rozměr dějinnosti. [...]“

„[...] ... co zbude z pojmu ‚umění‘, škrtneme-li prvek vůle a soustavnosti, vyloučíme-li podíl skladebné (t. j. kompoziční) práce a zavrhneme-li veškeré úsilí o pevný a určitý tvar? Obávám se, že co touto operací ztratíme, bude právě to, čím je daný pojem zakotven v celé evropské (a snad nejen evropské) tradici.“

(citováno z poznámek j. e. f. jen k oživení terminologie, významů slov a zdůraznění možné odchylnosti v chápání, dané celým komplexem věcí teorie, studia a života samotného – jef)

Dnové četby – ideace a gestace

Poslední slova I

William Seward Burroughs

Bylo to v polovině listopadu roku 1996, kdy Burroughs začal psát deníky, jež jsou obsahem této knihy. První záznam se týká smrti jeho kočky Calico Jane. V 260 dnech, které uběhly mezi 14. listopadem roku 1996 a 1. srpem 1997, učinil 168 záznamů. Mezi těmito zápisy nacházíme série náčrtků různých krátkých textů, poznámky ke knihám, které právě četl a nebo je naopak četl před mnoha lety, a ke scénám jimi inspirovaným. Dále zde jsou výbuchy bezmocného vzteku nad lidskou hloupostí, komentáře všedních dní, hluboký žal nad smrtí jeho milovaných koček a rozjímání nad vlastní smrtelností. I v těchto posledních devíti měsících života Burroughs stále cítil nutnost vést svoji imaginární válku proti svým odvčným nepřítelům: „Drogovým bojovníkům“, školometským chlápčům od FBI, trýznitelům koček a lidstvu vyvražďujícímu ve své nadutosti ostatní živočišné druhy: „Když pláče velryby, tuleni a sloni, nejsem s to přemoci vražedný Hřích Zloby.“

Význam, jaký měla Williamova schopnost soucítění se zvířaty, skutečně není možné zveličít. „Můj vztah ke kočkám mě uchránil od smrtelné a všudypřítomné ignorance,“ napsal v poznámkách ke knize *Kočka v nás*, kterou začal psát v roce 1982 v „Kamenném domě“ na jihu Lawrence. Jak v této krátké knize líčí, začal se krátce po svém příchodu do Lawrence přátelit se třemi či čtyřmi zatoulanými kočkami.

Z úvodu editora Jamese Grauerbolze (9)

Moji opoždění oponenti říkají, že obchoduji se svojí dobrou pověstí spisovatele s cílem dojít pozornosti jako malíř. Pochopitelně že ano. V tomto životě mohu každému jenom doporučit, aby hrál se všemi kartami, které má v rukou, jak nejlépe umí.

Má-li někdo takové štěstí, že se narodí s nádhernou tváří a souvisejícími tělesnými znaky, tak by místo skučení „Ach, lidé mě chtějí jenom kvůli mé tváři“ měl raději hrát kartu své tváře. Mladí hrají kartami mládí a vitality – jste-li mladí, hrajte svými kartami mládí. Jste-li však staří, domáhejte se privilegií stáří a udělejte si místo u veřejného koryta, dokud v něm ještě něco je. (25)

Cena, kterou umělec platí za to, že si dělá, co chce, je ta, že to dělat musí. (64)

Z katolické církve se vytratilo veškeré duchovno. (77)

1. února 1997. Sobota

Trant poznamenal, že celá planeta se vyvíjí způsobem, který se mu nezdá.

Vezměte si třeba lyzol. Miloval vůni karbolu. Ale ta byla nahrazena odporným borovicovým zápachem záchodků na Grand Central.

A kam se podělo karbolové mýdlo Záchranný kruh? Zmizelo. Jeden kamarád si ho přivezl kus z Íránu. Bylo na něm napsáno Příjemné chlapecké mýdlo. Příjemný chlapec záhadně zmizel.

Nebo třeba staré logo vody po holení Old Spice, staříčké (lept) čtyřstěžníku – teď je tam nějaký abstraktní flek, lodička s příliš velkými plachtami. Celý ten nádech koření, opia a obchodníků jižních moří, Conrada, se rozplynul. Místo toho teď máme nesmyslnou šmouhu.

Jsou to drobnosti. Jejich úhrn však reprezentuje svět, na kterém se nechci podílet, či být jeho součástí.

A ta idiotská Válka proti drogám. A hysterie ze zneužívání dětí. Jako by vůdci a jejich ústavodárci pozbyli všeho rozumu, který kdy měli.

Otevřete si kterékoliv noviny. Zaklepejte na libovolné dveře. Uvidíte za nimi stále méně a méně lidí, které byste vidět chtěli. Je to pozvolný, vražedný převrat – kým či čím? Na každý pád je nepřátelský mně osobně a všemu, co ztělesňuji.

To, jak ve své senilitě vydupávají ze země zneužívané děti. Po třiceti letech. Příště to budou místopřísežná prohlášení ze zneužitých smrtelných postelí.

To není obyčejná hloupost. Je to naprosté šílenství, zoufale se snažící maskovat. Rozpoutané šílenství.

Zavolejte instalátéra. (82-83)

2. února 1997. Neděle

Brzy budu mít narozeniny, nevyhnutelné jako debilové a daně. 5. února, ve středu. Nemůžu říct, že bych z toho měl radost.

Anderson, zkušený strážce zákona, vymírající druh vesnickeho šerifa. Vždyt za jednatřicet let vynucování práva ani jednou nevystřelil ze své zbraně, snad s výjimkou usmrcení raněného zvířete.

My všichni jsme vymírajícím druhem, jak já to vidím. Svět se řítí do nějakého opravdu nechutného policejního státu. Ti lidé úplně nahoře jsou ale v pěkném loji – musí (mít) kriminálníky, nebezpečné bandy, drogové krále, válku proti drogám. Musí udržovat určitou míru chaosu, aby jí ospravedlnili totální válku proti disentu.

Než padl komunismus, platilo by to o umělcích a intelektuálech. Tudy už cesta nevede. Vytratil se do ztracena. Nikdo nepotřebuje pouliční rváče. Žádné hnědokošiláče.

Chceš vyhladit nějaký živočišný druh? Znič jeho životní prostředí, místo, kde žije a dýchá. Co zbude z umělce žijícího na hromadě „breččky“? Identické domy tyčící se k nebi.

Není již žádného místa odporu? Třeba se ti občas zdají sny?

Žádný disent, žádní my, žádné drogy, žádní protinarkotičtí, žádný zločin, žádní poldové.

Tedy? Prozatímní opatření k získání času.

Času k provedení čeho?

Rozhodně ničeho v můj prospěch.

Nixon, bývalý prezident, řekl, že Leary byl „tím nejnebezpečnějším mužem v Americe“.

Nebezpečný pro koho přesně.

Co takhle virus, který by donutil napadeného mluvit pravdu, jakmile byv ho uviděl.

Ty nikdy nedostaneš rozum. (86-87)

Jenom kočky zůstávají poctivou, žádoucí částí mého já. (94)

V 83 letech se zrovna dostávám z bouřlivé puberty, která přišla drahο jak mě, tak lidem kolem mě. Jasně, že v mém pokročilém věku už nejde o žádný nesmysl typu „láska“. (100)

No co je smyslem života? Konflikt, přirozeně. Bez konfliktu není život. (102)

Staří herci neumírají, zvolna se vytrácejí ze starých obrazovek. (103)

10. března 1997. Pondělí

Vzpomínám na ten ostrůvek u Benátek. Alan a já. Čekali jsme na loď do Benátek.

Sedíme u stolečku před kavárnou, před námi náměstí, opršely vápenec. A uprostřed náměstí nějaký mladík. Pohyboval se, tančil, mával pažemi v rytmu jakési hudby, kterou tam na náměstí slyšel. Takový výstup jste mohli vidět na každém rohu, hodně italský, hodně blbě se popisuje či vysvětluje. Hudba je mi zcela neznámá a absolutně nesnesitelná. Málokdy jsem se cítil tak hluboce zasažen a rozladěn.

Věčně dochází k okamžikům, kdy se cítím totálně zneuctěný: čistící chemikálie v Tangeru hned vedle tureckých lázní, kavárna v Paříži, řeznictví v New Yorku doporučené Wilsonem (který byl zahraničním agentem v Jižní Africe), papírnický stánek v Londýně:

„Veselé Vánoce.“

„Buďte na mě hodná.“

Bídna prohra. (III)

Homo sap byl vždycky nenasytným zmrdem s tou jeho žravou kreténskou hubou. (I27)

Kdo je kurva „Ernest Vail“ — spisovatel z Posledního dona?

„Největší americký spisovatel“... „národní klenot“, nikdo menší. Nikdo takový tu není, ani zdaleka.

No kdo? Bill Gaddis? Ne. Nikdo z nich nesahá ani po kotníky Hemingwayovi, Faulknerovi, Fitzgeraldovi, Genetovi, Beckettovi —

Rozhlédněte se! Zhola nic! Nic. Nemáme ani takového Kerouaca — Vyhrávám na celé čáře, kontumačně. „Už to prostě nepřichází.“

— jak si stěžoval a vzdychal Hemingway během posledních let, kdy se již smrákalo.

Na konci už neměl žádnou niterní pevnost, žádnou ochranu. Nikdy mu nedošlo, že vždycky máte nepřátele, jinak by ani nebyl důvod naší existence.

Pochopitelně. (I31)

Univerzální Zrada zaplavila zemi. (I37)

...Jsem rozeným psavcem, spisovatelem. (I38)

Tohle namluvil nějaký chlápek na záznamník:

„Už jenom skutečnost, že žijete, je pro mě urážkou.“

„Kdo jsi?“ (I41)

Cítím se slabý, jako bych umíral —

Živoucí uvidí. Cítím se tak, že nevím, jestli zavolat doktora nebo pohřebáka. To není dobrý. ...

Každopádně nemám strach — můžu klidně zemřít dnes v noci. (I48)

Jízlivý starý George Will:

„Kvílení bylo napsáno pod benzedrinem,“ a tak dále.

A mohu se zeptat, jaké jsou ty „americké hodnoty“ — nebo japonské hodnoty či německé hodnoty? (I49)

Právě jsme dokončili nahrávání. Vzalo kus mého já a přeneslo ho na pásek. Deset tisíc dolarů za dvě hodiny práce. Byla to fuška, já ale rád dělám to, co umím, a dělám to pořádně. (I51)

Gertuda Steinová řekla, a já s ní souhlasím, největším neštěstím člověka je neschopnost nalézt svůj métier — věc, kterou dělá profesionálně. Řemeslo, profese. (I51)

Nejsem světským humanistou. Lituji všech okolností, které vedly ke stvoření toho politováníhodného tvora známého jako světský humanista.

Já věřím v Boha.

Není všemohoucí. Dnes potřebuje pomoc. (I52)

Všechno je to tedy psychika? Celý je to v tvé hlavě — nebo ne?

Dostal jsem se k neurologovi. Každý úchyl se mě musí zeptat na všechny ty cvokařské otázky — (můj bratranec zemřel cvokařovi na pohovce na mozkový nádor).

Zalezte zpátky do starý Vídně, vy jedny přízraky. Vyvolal vás pan profesor Freud a s ním jste taky zemřely. (I53)

Mý reflexy jsou úplně hotový. Neubalím si ani skunka. (I54)

Proč ty policajti tak šílí kvůli trávě? Blahodárné látce. Proč? (I55)

Jsem „hodná ruina“ říkají nezvaní hoši, co (mě) vyrušili z (mé) siesty. (I55)

Kdyby nějaká epidemie zabila či až zabije třetinu populace, modlím se jenom za to, aby postihla nejenom lidi, ale také domácí zvířata, zvláště mám na mysli psy a kočky. Představa bilionů toulavých koček je nesnesitelná. (I64)

Allen Ginsberg, podle názoru George Willa, vybudoval svoji kariéru na dysfunkcích americké společnosti — tedy tím, že do té Lži (vyhlodal) díru. A z toho Kvílení povstala glasnost. Kvílení bylo slyšet na celém světě, od Mexiko City až po Peking, stejně jako glasnost v Rusku, Kvílení deformovaných a dusících se mladých lidí. (I76)

Kdo jsou tyhle antidrogový zrůd? Odkud se berou, prokristapána? Co maj sakra za lubem?

„Marihuana oslabuje krátkodobou paměť, narušuje koordinaci, vyvolává rakovinu plic.“ (A hnije po ní mozek a mravní hodnoty.)

Skutečnost: Konopí je jedním z nejlepších léků proti nevolnosti, podporuje chuť k jídlu a obecně pocit tělesné pohody. Stimuluje také zraková centra v mozku. Díky konopí jsem viděl takovou spoustu dokonalých obrazů. Je také jediným šetrným a účinným afrodiziakem co existuje. Jako zelenáč jsem nic jiného nepoužíval, a „quelles accouplements!“ — „a jaké soulož!“ — jak zvolal jeden ušaslý francouzský kritik. (I77)

Allen Ginsberg:

Hnutí beatníků bylo spíše socio-politické hnutí než literární. (Jaká zkomolená věta, měla by se někam odplazit a chcípnout.)

Allenův vliv nebyl vlivem amerického génia, jak se to snaží pojmut George Will, ale celosvětovým vlivem člověka mluvícího pravdu podle svého nejlepšího přesvědčení.

Když mě Allen poprvé vypravoval o Blakeovi a — pomyslel jsem si, „ó můj bože, zase nějaký cvok“. Díky svému vrozenému humoru a zdravému rozumu ty kosmický proudy přestál a dosáhl pozoruhodné fúze buddhismu, jehož byl oddaným následovníkem — (I99)

William Seward Burroughs: Poslední slova. Z anglického originálu Last Words, vydaného nakladatelstvím Grove Press, New York, přeložil Jiří Krejčí. Vydalo nakladatelství a vydavatelství Volvox globator, Prvního pluku 7, 186 00 Praha 8. I. vydání. Praha 2002

Akta z jiných luhů – ichtyologie

Úhoři. Šest poeticko-ichtyologických zastavení

Tomáš Lotocki

Zastavení první

Asi po desetiletí života ve sladké vodě vydávají se evropští úhoři na téměř 7000 kilometrů dlouhou pouť přes Atlantik, na trdliště v Sargasovém moři poblíž Bermud. Migrace trvá asi rok a půl, ryby během ní nepřijímají žádnou potravu a ztrácejí podstatnou část své hmotnosti.

*To není osmnáctiměsíční pochod smrti
o hladu a v soli slz
Ani poslední tanec podzimních motýlů
s potrhanými křídly
toužících po egyptském slunci
Ani způsobná plavba bludných holandanů
k bermudskému trojúhelníku
odkud jak známo není cesty z krubu...
Traktáty metafyziků předurčenosti
a svobody ducha nerozřeší
kaňkou své jedovaté krve
Mrštné vrtáčky těl
neproniknou cementovou skelovinou času*

*Nic z toho!
A přece...
– a přece když jsem svůj boj o poezii
bezbolestně probrál
a chtěl bych se jen pářit v Sargasovém moři –
přece si ještě občas říkám:
I úhoři mají zlaté šupiny
ovšem hluboko vrostlé v kůži*

Zastavení druhé

Tření úhořů probíhá volně ve vodním sloupci, v hloubce 150 – 600 metrů nad šestikilometrovou hlubinou. Nebylo dosud nikdy nafilmováno. Samice uvolňuje asi 500 tisíc jiker. Úhoř patří stejně jako třeba pacifický losos mezi ryby monocyklické, ihned po výtěru tedy mliřáci i jikernačky hromadně hynou.

*Nikdo je přitom ještě neviděl...
Tančí jako bluché kobry
do rytmu bengálských píšťal
nebo se proplétají houštinami vlastních těl –
liány deštných pralesů
dusící ve vášnivém objetí sebe sama?
Myslím však
že jsou klidní a tiší
Nerudnou vášní jako lososi
které škrtí břeh a řeže mělká řeka
Sledování jen okem zrození
nežebrají na slepotu touhy –
neztrácejí čas řečmi o osudu
(To jen my od nepaměti spíláme –
jako by tůň
ve které číhá štika
měla být sama bříšná...)
A pak to propadání!
A pokud teče každá řeka z kopce*

*a tedy i Léthé
pak propadání čeho?
Těl duši ducha nebo snad smysluplnosti bada
jebož nevybnali z ráje?
A propadání kam?
Můžeš se modlit nahý a v kapřím bahně
Můžeš se světit vodou z vyschlého Jordánu
Můžeš svlékat slizkou kůži pod stromem poznání
Nikdy však nespátíš úhoří hřbitovy*

Zastavení třetí

Maličké úhoři jikry se ihned po narození díky tukové kapénce volně vznášejí ve vodním sloupci. Z jiker se pak líhnou larvy, které se podobou těla výrazně liší od dospělých – mají tvar, připomínající vrbový lístek. Larvy se vydávají na dlouhou pouť zpátky do vod, v nichž žili jejich rodiče. Migrace z místa rozmnožování k evropským břehům (zejména za pomoci Golského proudu) trvá až tři roky. Během dne se larvy pohybují asi v půlkilometrové hloubce, v noci pak stoupají k hladině.

*Půl milionu právě narozených hvězd
pulzujících v postnatálním planktonu nebe
Jen o půlnoci na vás opuštěné neblíkají
protože všechnu energii spálí sami v sobě
A pokud je umírající borovice
jen formou semene ve veverčím hnízde
a nikdy nedospělé dítě
jen formou prince ze Sabary
pak jsem je tedy tenkrát viděl:
Vydržel jsem až do půlnoci
a v čekání na záběr (který dosud nepřišel)
vymyslel jsem si pověst o velkém bílém hadovi
který se rodí z měsíčního svitu
a zvedá se k hladině vždy jen za úplňku*

*Možná je květy obtěžkaná ratolest
jen formou suché paže vrby
brožící rybářovi stražícímu
na bílého sumce
Možná i tyto vrbové lístky
vzlínají za tmy z vorvaních hlubin
aby se nakrmily mlékem svých otců
Noc co noc
Po celé tři roky
Dokud se jim žilky v spáncích nerozbuší
sladkou vodou své rodné lthaky*

Zastavení čtvrté

U evropského pobřeží dochází k další výrazné vzhledové metamorfóze. Larva se mění v tzv. skleněného úhoře, který již nabývá hadovitého tvaru. Postupně se na těle objevuje pigmentace a larvy se proměňují v tzv. monté. To je v ústí řek loveno a vysazováno do evropských vod. Většinou však skončí coby kulinářská lahůdka na asijských, ale třeba i jihoevropských stolech. I proto monté povážlivě ubývá a je také rok od roku stále dražší. K nám jsou malí úhořiči dováženi letecky v polystyrénových krabicích s kostkami ledu, bez vody, pouze ve vlastním slizu.

Tři roky!

*V životě lidském cesta od mléka
k prvnímu pojmenování ženského lůna
následně schematicky zobrazeného na svačinový papír
novým kamarádem z ústavu
který prý nabízí lásku a péči mateřskou
A oni kteří tři roky kloktali slanou vodu
a polykali rybí tuk nejen před svačinou
vplouvají z dětství do dětství křišťálově čistí
jako ti scholastičtí andělé
kteří – říká to svatý Tomáš –
jsou z formy ne však z látky
Vidím ten obraz přes mlhavé skelný povlak
Bronzínových maleb
Ale to už jsme v manýrismu – tedy v úpadku
a snad jím opravdu na skráních naskočily
šedé skvrnky a kůže se zbarvila do zelena
úžasem nad pokrytectvím staré Evropy
která je ve sladkoslaném brakickém nálevu
průmyslově loví, ochraňuje... a vraždí*

*Nejedi je jenom tady! –
Jsou chutnější než velrybí steaký?
zeptáš se Japonce
který si v odpověď jen zdvořile říbne
A my – odkrmení pstružími líčky –
počítáme poslední zlámané grešle ze snědeného krámu
abychom přeplatili movité obchodníky se slonovinou
jako humanisté na trhu s otroky
Radujeme se z těch několika polystyrénových konzerv
s živým masem ve vlastní šťávě
a na uvítanou chystáme bohatou kytici: žabí vlas
a sladkou lázeň: rybníček brčálník*

Zastavení páte

V průběhu sladkovodní části života proniká úhoř do všech typů povrchových kontinentálních vod. Je velice houževnatý a přizpůsobivý. Jeho tajemný noční život provází mnoho pověstí a mýtů. Také určování pohlaví dospělých úhořů je stále poněkud nejasné – jedna z teorií dokonce předpokládá, že v průběhu pobytu ve sladkých vodách dochází u úhořů k dokonalé pohlavní proměně ze samců na samice.

*Říká se že za teplých dusných nocí vylézají do polí
napást se brachu a tučných rousnic
Říká se že kruté zimy přežívají zavrtání v bahně
a ještě krutější v ledu
Říká se že na cestě z vyschlého koryta říčky M.
je spatříte odpočívát na vrcholku hory
Říká se že občas prší z nebe
Říká se že se tam dole mění z muže na ženu
bez skalpelu a řeči o svobodě*

*Říká se tobo ještě víc
Ale když jsem se s nimi poprvé setkal
bylo na kousanec mravence od úplňku a světla tolik
že se snad zapadající slunce zády otřelo
o slaměný měsíc
„Nic na úhoře...“ řekl strýc
sfoukl svíčku z zavařovače
a vyměnil červy za zamřelého brouzka
„Úhoři jsou popeláři“ řekl
a trvalo to sotva deset minut
„Had?“ zeptal jsem se srdcem*

*kterým třese duše vytřeštěná
z pumpující špičky prutu
„Had!“ odpověděl strýc a za chvíli
již nožem přibíjel cukající se hlavu
k dřevěné podlážce lodi:
„Jinak to nejde
utekli by i ze sítě s kruhy!“*

*Chytili jsme dva
V noci mě budila jejich protestující těla bez hlavy
vykuchaná a stažená z kůže
„Tam dole pomlouvají nás“ říká básník
„Možná si v lednici ještě pochutnají na kompotě“
chtěl jsem mu tehdy odpovědět*

Zastavení šesté

Po deseti až patnácti letech života ozve se neúprosné volání rodu a úhoři se vydávají na poslední cestu zpět do místa svého narození. Kruh se uzavírá. Žádnému úhořovi z našich vod však není dáno tento životní cyklus přirozeně dokončit. Puze na rozmnožovacím instinktem končí velká část z nich hned na počátku své cesty v turbínách hydroelektráren. V řekách pod přehradami pak můžeme spatřit jen jejich rozsekaná těla, z nichž pomalu uniká život rodičů i jejich potomků.

*Možná už k tomu vážně nemáme co říct
(Člověk je přece ta nezbytnější emoce
říká nadaný skeptik)
Ale snad tedy ještě zastavení poslední:*

*To léto brali na jezeře sami půlmetroví
dobří leda tak k zavázání bot
S ním jsem se potkal až na podzim
kdy jsem dole na řece mával umělou jepicí
nad blavami nadočekavých tloušťů...
Dříve byl jeden a měl možná metr
Ted' však byli dva –
dva stejně dlouhé vagóny
pobáňné lokomotivou vyhasínajících očí
Řez to byl chirurgicky čistý –
oba kusy spojoval jen zkrabatělý cípek kůže u kloaky
Život visící méně než na vlásku
méně než na vlasečnici
protože v úhoří kůži jsem se kerve nikdy nedořezal...
Stál v tišině u břehu mimo hlavní proud
s hlavou však stále natočenou k vývazišti pod brází
Poslední ublíky spáleného koku doutnaly v těch unavených očích
marně pobáňejících stydnoucí tělo proti proudu řeky
(snad viděli už rozostřené –
a tedy dvojmo –
Hérakleitův prám...)
Chtěl jsem mu vložit na oči lístky jitrocele
jako to dělávali staří rybáři kaprům
aby se tak nevzpouzeli před popravou
Otočil jsem se však směrem k městu
jako bych už nikdy neměl zapomenout
že tenkrát v létě mě do kerve pokousala
urážnutá hadí hlava*

Člověk je ta nezbytnější emoce

*Možná však na místě tobo posledního zastavení
přece jen zakořenil bílý vodní květ
žijící se jeho masem a tukem gonád*

Klub Boro & Potulná akademie

Klub BORO
Křenová 75, Brno
tram. 8, 10, 13
zastávka Masná

DĚTI DEŠTĚ - ZLATO A NAFTA - HARY A HADI

31/3 - BRNO - BORO - KŘENOVÁ 75 - 60 Kč

www.christiania.cz - www.verkn.wz.cz - www.boro-klub.cz

ATLANTIC CABLE (cz/ita/can)
blues / rock
myspace.com/atlanticcable

ENTEN OG ELLER (slezsko)
minimalist / rock
myspace.com/entenogeller

KODET (praha)
improvisation / noise
myspace.com/kodetsound

BORO CLUB 3/3/2011
Křenová 75, Brno enter: 60,-

Podrobné informace o připravovaných akcích:
www.christiania.cz • www.vetusvia.cz • www.boro-klub.cz
www.sopel.freemusic.cz • www.drevenacikada.cz

Čtvrtek 24. února – Uši a Vítr 295. večer Potulné akademie
DIRTY PICNIC – post – dirty – disko – Brno
KONTROLL – gipsy – punk – duo – Kolín
OSWALDOVI – taliáno – freak – folk – Brno – IT

Čtvrtek 3. března – Uši a Vítr 296. večer Potulné akademie
ATLANTIC CABLE (CZ/ITA/CAN) – blues – rock
ENTEN OG ELLER (Slezsko/Brno) – minimalist – other – rock
KODET (Praha) – improvisation – noise

Středa 16. března
ILLNESS – UK – math – punk – rock
DEPAKINE CHRONO – České Budějovice – math – punk – NAAB

Úterý 29. března
JEANS WILDER (USA)
HUGO A ZOE – 8-bitová elektronika – astrální zpěv – Brno
DECEASED SQUIRREL ON THE PHONE – alternative – Brno

Čtvrtek 17. 3. Uši a Vítr – 298. večer Potulné akademie
Domovy Suzanne Renaud uvádějí Dominika Volfová & Z. Volf
ZDENĚK VOLF – autorské čtení
KOČKA V SEPTIKU – alternative – folk-rock – Znojmo
5 KG UBRUSU – hospodský šraml-chanson – Olomouc

Čtvrtek 24. 3. Uši a Vítr – 299. večer Potulné akademie
JINOVATKA – alternative – grunge – Benešov
JIRÍKOVO VIDĚNÍ – electronica – alternative – Praha a okolí

Čtvrtek 31. března – Uši a Vítr 300. večer Potulné akademie
DĚTI DEŠTĚ – blues – industrial music
ZLATO A NAFTA – kytara – basa – ex-Emems
HARY A HADI – alternative – Nenkovice

Pátek 15. dubna
JUSTICE YELDHAM – Austrálie – psychedelic noise
ZONE OF ALIENATION – GR – experimental – grunge – industrial
ZABLOUDIL(A) – alternative – ČR

Středa 20. dubna
ŠKM BANDA – Slovinsko – noise – instrumental – shoegaze
MURKY AJAR – Ostrava – post-punk – MMM
STEVIE BRUFEN – Slezsko – disko – disko – disko

Pátek 13. května
JACK – Maďarsko – hardcore – grindcore – punk
ANOTHER WAY – Maďarsko – hardcore – grindcore – punk

Připravujeme: 19. 3. Mandragora: STARÁ DOBRÁ RUČNÍ PRÁCE, JÁ JSEM POZNAL, SDRUŽENÍ RODIČŮ A PŘÁTEL ROPY
• 7. 4. Boro – Večer undergroundových kapel: HOKR, SKRYTÝ PŮVAB BYROKRACIE, JÁ JSEM POZNAL, ČOČKA • 17. – 18. 6. XIII. ROČNÍK FESTIVALZ KRÁKOR: www.festivalkrakor.cz

Tiráž

Uši a Vítr č. 2, únor 2011 • noviny Potulné akademie • vydává Proximus, o. s., v nakladatelství Vetus Via, s podporou přátel a spřízněných duší • vychází poslední čtvrtek v měsíci • adresa redakce: Vetus Via, Poštovská 4h, 602 00 Brno, telefon 723 025 974 • za redakci odpovídá J. Erik Frič • Redakční rada: Fido, Melda, Máníčka • v evidenci periodického tisku pod č. MK ČR E 19773 z 18. 10. 2010 • cena 20,- Kč •